

معرفی مابسی اجمالی

دانشگاهها است، که در قالب ۱۵ درس و ۱۱۹ صفحه از سوی دفتر نشر معارف به زیور طبع آراسته گردیده و از سوی مرکز برنامه ریزی و تدوین متون درسی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها به عنوان منبعی برای درس متون اسلامی پیشنهاد شده است.

متون اسلامی شامل دو بخش اساسی قرآن و حدیث است؛ قرآن به مثابه پیام هدایت و وحی الهی است که برنامه زندگی انسان تلقی می گردد. و حدیث به مثابه تفسیر و ترجمان وحی الهی به شمار می آید. بدیهی است با توجه به گسترش روز افزون نیازهای

آموزه‌هایی از متون قرآن و حدیث جمعی از نویسندگان، قم: دفتر نشر معارف، ۱۱۹ ص، چاپ دوم، وزیری (شمیز)/۵۰۰۱/ نسخه

این اثر حاصل هم اندیشی و تلاش جمعی از استادان و کارشناسان درس متون اسلامی در

آموزش قرآن

با ترجمه موزون و روان ویژه کودکان و نوجوانان
مترجم: محمود صلواتی، اصفهان:
انتشارات مبارک، ۴ جلد، وزیری (شمیز)،
چاپ اول/ ۵۰۰۰ نسخه.

حجت الاسلام والمسلمین آقای
محمود صلواتی از مترجمان خوش ذوق قرآن
کریم، صحیفه سجادیه و سایر کتب و ادعیه
می باشند که تاکنون از ایشان آثار متعددی
منتشر شده است.

مجموعه حاضر که برای کودکان و
نوجوانان فراهم آمده است با تصویر سازی خانم
مهرنوش مقدس زاده، به شکلی زیبا و شکیل
تنظیم شده است و به صورت چهار رنگ، در
یک صفحه متن یکی از سوره های کوچک قرآن
و در زیر آن ترجمه و در صفحه مقابل تصویری
زیبا و هماهنگ با سوره آمده است.

علاوه بر این در هر صفحه یکی از حروف
نام سوره با رنگ قرمز آمده که برای آموزش
کودکان مفید است و برخی کلمات نیز به تناسب
در پاورقی ترجمه و یا توضیح داده شده است.

فقهی و حقوقی جوامع بشری و اجمال و
اطلاق بسیاری از آیات قرآن، سیره و سنت
پیامبر اکرم (ص) و عترت پاک او (ع) منبعی
موثق و معتبر برای شناخت و فهم جزئیات
احکام شرعی و نیز تبیین قرآن کریم است.

درس اول تا سوم این مجموعه عهده دار
معرفی قرآن و حدیث و آداب ظاهری و باطنی
تلاوت قرآن کریم است، درس چهارم بیانگر
پیوند دیرینه و ناگسستنی و تجلی قرآن و
حدیث در ادب پارسی است. درس پنجم در
مقام شناسایی مهم ترین ویژگی های دین
اسلام است. درس ششم تا پایان این
مجموعه به طرح ده عنوان از مهم ترین ارکان
و دستورات دینی پرداخته است که عناوین هر
درس به ترتیب شامل: دانش و اندیشه،
ایمان، حق گرایی، حقوق انسان، حقوق
والدین و فرزندان، دعا، نماز، محبت، رفق
و مدارا، و کار و تلاش است.

هر درس شامل درآمد، متن آیات و
احادیث، ترجمه واژگان، پژوهش و اندیشه
و منابع آن، نکته های ترجمه ای، نگاهی به
مهم ترین منابع تفسیری و روایی شیعه و اهل
سنت است. متن کامل این اثر در پایگاه
معارف به نشانی www.maarefsite.com
قابل دسترسی است.

خاتمه ترجمه ۲۰ سوره کوتاه قرآن آمده است .

آموزش قرآن

عبدالرحیم موگهی (شمیم)، قم: بوستان کتاب، ۱۳۶ ص، وزیری (شمیز)/۶۰۰۰ نسخه .

در این کتاب مجموعه‌ای از دانستنی‌های قرآن، آموزش روخوانی، احکام و آداب خواندن قرآن، روش حفظ، ترجمه ۲۰ سوره قرآن و ترجمه ۲۰۰ واژه قرآن عرضه شده است . در بخش اول به ۲۰ مورد از دانستنی‌ها اشاره شده از قبیل نزول یکباره قرآن و بخش‌های قرآن، نخستین سوره و آیه، نام گذاری سوره‌ها و

در بخش آموزش روخوانی به حروف قرآن، علائم قرآن و قواعد قرآن اشاره شده است .

و در بخش احکام و آداب خواندن به ۲۰ مورد اشاره رفته مثل: وضو یا طهارت، سوره‌های سجده‌دار، اعوذ بالله گفتن در آغاز، صدق الله گفتن در آخر و

در روش حفظ قرآن نیز به ۲۰ نکته مهم اشاره کرده است از قبیل: نیت و هدف از حفظ قرآن، نظم و ترتیب در حفظ، وقت حفظ قرآن و سپس ۲۰ سؤال به عنوان آزمون و در

تفسیر سوره مبارکه حمد

آیت الله سید عزالدین حسینی زنجانی، قم: بوستان کتاب، ۱۶۸ ص، رقعی (شمیز)، چاپ اول/۲۰۰۰ نسخه .

قرآن، اقیانوسی است بی‌کران و سرشار از دُر و مرجان که جان‌های شیفته و تشنه را سیراب می‌سازد و هر کسی به فراخور خود، از آن خوشه می‌چیند. تفسیر سوره مبارکه حمد خوانندگان را از زلال قرآن می‌چشاند و با معارف عمیق آن آشنا می‌گرداند، (ص ۱۱، پیش گفتار)

تاکنون تفاسیر فراوانی بر سوره مبارکه حمد نگاشته شده است و عالمان بزرگواری در کنار این مائده بزرگ زانو زده‌اند و به تفسیر آیات آن پرداخته‌اند. سوره حمد با اینکه هفت آیه بیشتر ندارد و لکن چکیده تمامی معارف اسلامی در آن آمده که در سوره‌های دیگر به تفصیل بیان شده است .

حضرت آیت الله سید عزالدین زنجانی از شاگردان آیت الله بروجردی و علامه طباطبائی و حضرت امام خمینی (ره) می‌باشند

به تفصیل دربارهٔ دائرة المعارف سخن گفته شده است. از جمله:

۱. تعریف و پیشینهٔ دائرة المعارف نویسی؛
۲. ضرورت توجه به تدوین دائرة المعارف‌های اسلامی؛
۳. ضرورت تدوین دائرة المعارف قرآن؛
۴. هدف تدوین دائرة المعارف قرآن کریم؛
۵. اصول و ضوابط تدوین دائرة المعارف قرآن کریم؛
۶. ویژگی‌های صوری دائرة المعارف قرآن؛
۷. سازمان و گردش کار (صص/ ۷-۲۸)

در بخش هدف تدوین آمده است: هدف اصلی این دائرة المعارف، عبارت از ارائه اطلاعات ناب و اصیل در قلمرو موضوعات قرآنی است، به گونه‌ای که اهل تحقیق در این موضوعات را به مثابه منبعی مادر و ماندگار، از منابع فرعی بی‌نیاز کند. (ص ۱۸)

و در بخش اصول و ضوابط تدوین در ۲۳ بند به کلیاتی در این باره اشاره شده و در ۱۵ بند به اصولی که در مدخل یابی توجه شده است اشاره دارد و در ادامه همین بخش به مراحل تشکیل پرونده علمی و نحوه نگارش مقالات توجه شده است.

پس از این پیشگفتار، اسامی همه کسانی که به نحوی با دائرة المعارف همکاری داشته‌اند آمده و سپس مدخل‌های اصلی و ارجاعی جلد اول، از آب تا ابوصرمه

که سالهاست در شهر مقدس مشهد مقیم می‌باشند و تشنگان معارف الهی را با درس تفسیر و معارف قرآنی سیراب می‌نمایند.

کتاب حاضر که تفسیری بر سوره حمد است با زبانی روان و ساده نگاشته شده و در این اثر سه تن از فضلا ایشان را یاری رسانده‌اند. امید آنکه این کتاب علاقه‌مندان به معارف قرآن را سودمند افتد.

دائرة المعارف قرآن کریم

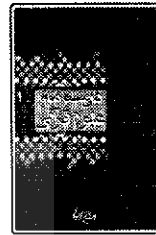
مرکز فرهنگ و معارف قرآن، قم: بوستان کتاب، ج ۱، ۷۲۰ ص، ج ۲، ۶۹۶ ص، وزیری (گالینگور)، چاپ دوم: ۱۳۸۳.

یکی دیگر از فعالیت‌های قرآنی ماندگار مرکز فرهنگ و معارف قرآن دفتر تبلیغات اسلامی قم، تهیه و تدوین دائرة المعارف قرآن کریم است. گرچه این دائرة المعارف باید سالها قبل تنظیم و عرضه می‌شد و آرزوی محققان بسیاری را برآورده می‌ساخت.

در ابتدای جلد اول این دائرة المعارف در ضمن پیش گفتار مفصلی که توسط مسئول وقت مرکز فرهنگ و معارف قرآن نگاشته شده

خزرجی، و در جلد دوم، از ابوطالب تا اسباب نزول پیش رفته است.

جا دارد اهل تحقیق با توجه با کارهای مشابه‌ای که در این زمینه شده است با نگاه نقد و بررسی به این کار نگاه کنند و با نظرات خود نواقص احتمالی آن را رفع نمایند.

درسنامه علوم قرآنی

حسین جوان آراسته، قم: بوستان کتاب، ج ۱، ۳۸۳ ص، ج ۲، ۴۹۶ ص، وزیری (شمیز)، چاپ پنجم/۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر برای اولین بار در سال ۱۳۷۹ به چاپ رسید و مورد استقبال مراکز آموزشی عالی و برخی مراکز حوزوی قرار گرفت و بارها به چاپ رسید و البته با اضافات و اصلاحات مؤلف ارجمند.

این کتاب به لحاظ برخورداری از مسائل علوم قرآنی به زبان‌های عربی و انگلیسی نیز ترجمه شده است. امتیازات این کتاب در مقدمه چنین آمده است:

۱. دقت در چینش موضوعات؛ ۲. بهره‌گیری از منابع دست اول؛ ۳. گزینش

عناوین، کلید واژگان و اصطلاحات استاندارد؛ ۴. استفاده از ترجمه ممتاز استاد فولادوند؛ ۵. اشاره به اهداف مورد نظر در هر بخش؛ ۶. معرفی برخی منابع مهم؛ ۷. ارائه گزیده مطالب در هر فصل؛ ۸. طرح سؤالات؛ ۹. ارائه برخی اطلاعات سودمند و ۱۰. تدوین درسنامه برای دو واحد درسی.

این کتاب در دو جلد و هر جلد برای یک سطح، در نه بخش تدوین شده و عناوینی مانند: کلیات، وحی، نزول قرآن، جمع قرآن، قرائات قرآن، تحریف ناپذیری، اعجاز قرآن، ناسخ و منسوخ، محکم و متشابه از عنوان‌های اصلی آنست که در ذیل هر بخش مباحث فراوانی مطرح شده است.

راهنمای نور

طرحی نو در آموزش ترجمه قرآن مجید
عبدالحسین نوقایی، مشهد: انتشارات
ضامن آهو، ۴۶۰ ص، وزیری (شمیز)، چاپ
اول/۵۰۰۰ نسخه.

طرحی بسیار سهل الوصول و ساده که
چندی قبل در دانشگاه رضوی مشهد

سلیمان؛ ۶. مدرسه علمیة جامعة الرضویة مشهد؛ ۷. مدرسه علمیة اسلام شناسی الزهراء(ع)؛ ۸. سازمان آموزش و پرورش خراسان(مراکز معارف و دارالقرآن‌های خراسان)؛ ۹. سپاه پاسداران گناباد؛ ۱۰. مؤسسه خیریه بیت الزهراء(ع).

نویسنده ارجمند مدعی است که: شما می‌توانید جهت صحت ادعای ما کتاب را تست کنید یعنی واژه‌ای را از قرآن مجید به دلخواه خود انتخاب کنید و با خود بگویید این لغت در هیچ درسی از این کتاب بررسی نشده است، حال به قاموس آخر کتاب مراجعه کنید. طرف راست لغت شماره درس آمده است. با کمال تعجب در آن درس یا خود لغت و یا یکی از مشتقات آن لغت را خواهید یافت. مثلاً: شما به لغت(مدهامتان)

برخورده‌اید به ریشه آن یعنی(دَهَم) به قاموس مراجعه کنید، سمت راست آن لغت عدد درس یعنی درس ۷ را بخوانید و به آن درس مراجعه کنید(مدهامتان) را با سوره و آیه و ترجمه آن خواهید یافت. پس ادعا نیست که در این کتاب صد در صد به ترجمه همه لغات و آیات می‌رسیم.

کارشناسی و تصویب شده و هم اکنون در دانشگاه و حوزه علمیة مشهد و دارالقرآن‌های آموزش و پرورش خراسان کلاس‌هایی به نام کلاس تربیت قرآن مجید تشکیل و طرح مذکور توسط خود مؤلف تدریس می‌شود. این طرح به نام کتاب راهنمای نور چاپ شده است و علاقه‌مندان می‌توانند از آن به طور خود آموز استفاده کنند.

خلاصه طرح این است که نویسنده پس از چهل سال تجربه در تدریس علوم قرآنی به این نتیجه رسیده، که کلیه واژه‌های قرآن مجید در ۲۵۰ آیه از آیات قرآن جمع شده است و هر کس ترجمه این ۲۵۰ آیه را باروش تدریس ارائه شده در این کتاب بیاموزد، به طور معجزه آسایی کلیه آیات دیگر قرآن را به صورت صد در صد می‌تواند ترجمه کند.

کسی که می‌خواهد این طرح را بیاموزد باید مختصراً زبان عربی دبیرستان را آموخته باشد تا واژه‌های اشتقاق پذیر را از اشتقاق ناپذیر بتواند تشخیص دهد.

مراکزی که تا کنون از این طرح استقبال و نتیجه گرفته‌اند عبارتند از:

۱. علماء و طالب حوزه علمیة مشهد؛ ۲. دانشگاه اسلامی رضوی؛ ۳. مؤسسه فرهنگی قرآنی حکمت؛ ۴. نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه اصفهان؛ ۵. مدرسه علمیة الزهراء(ع) مسجد

فرهنگ قرآن

کلید راهیایی به موضوعات و مفاهیم قرآن کریم، اکبر هاشمی رفسنجانی و محققان مرکز فرهنگ و معارف قرآن، قم: بوستان کتاب، ج ۱، ۵۶۰ ص، ج ۲، ۵۸۵ ص، ج ۳، ۵۴۵ ص، وزیری (گالینگور)، چاپ اول ۱۳۸۳.

مرکز فرهنگ و معارف قرآن دفتر تبلیغات اسلامی که به انگیزه تدوین و تحقیق معارف قرآن شکل گرفته تحقیق و تنظیم دست نوشته‌های حضرت آیت الله هاشمی رفسنجانی در سال‌های زندان ستم شاهی دستمایه اولیه شکل گیری آن بود.

این مرکز پس از سالیانی چند که از این تحقیق می‌گذشت و سرگذشت آن در مقدمه کتاب ۲۰ جلدی تفسیر راهنما و نیز مقدمه همین کتاب آمده است، پنج کار را به عنوان فعالیت‌های تحقیقاتی خود برگزید که عبارت است از:

۱. تفسیر راهنما؛
۲. فرهنگ قرآن؛
۳. بانک اطلاعات معارف قرآن؛
۴. دائرة المعارف قرآن؛

۵. تفسیر موضوعی قرآن؛

این مجموعه‌ها هر کدام به نحوی برگرفته شده از تحقیقات اولیه جناب آقای هاشمی رفسنجانی است.

جلد اول این مجموعه در سال ۸۰ نخست به صورت رحلی آماده و به محققانی جهت نظر خواهی سپرده شد و سپس با جمع آوری نظرات آنها و اعمال آنها به صورت کنونی درآمده است.

آیت الله هاشمی رفسنجانی در مقدمه‌ای بر جلد اول این مجموعه، به سرگذشت این کار و علاقه و توجه خودشان برای دستیابی سهل و آسان به معارف قرآن اشاره کرده‌اند و نیز نگاهی به شیوه کار و مراحل انجام آن نموده‌اند. (صص/ ۳۹-۴۵)

در پی مقدمه جناب آقای رفسنجانی، مرکز فرهنگ و معارف قرآن، در پیش گفتاری مفصل به مسائلی چند پرداخته است: الف) هدف و ضرورت تدوین؛ ب) اصول و ضوابط؛ ج) ویژگی‌های صوری؛ د) گردش کار و مراحل تحقیق؛ هـ) همکاران (صص/ ۴۷-۵۹).

در این پیش گفتار آمده است: نخستین هدف این اثر، گردآوری همه اطلاعات بر اساس مفاهیم، و در نهایت طبقه بندی آنها برای استفاده آسان و سریع خواننده است. (ص/ ۵۰)

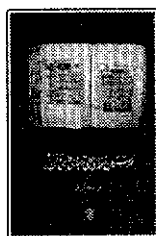
تاکنون ۳ جلد از این مجموعه به چاپ

توسط حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای نقدی مسئول محترم مرکز نوشته شده و سپس پیش گفتار مؤلف آمده است. و در آن به اولین ترجمه فارسی، سابقه پژوهش ترجمه‌های فارسی قرآن کریم، مآخذ و کتابخانه‌ها، تعداد فیش‌ها و تنظیم و ترتیب اطلاعات پرداخته است.

در ادامه به تفصیل تمامی مآخذ و مصادر تحقیق آمده است (صص/ ۱۳ - ۳۵) و سپس منابع فاقد ترجمه فارسی قرآن (صص/ ۳۶ - ۵۲) و اسامی کتابخانه‌ها، که ترجمه‌ای از آنها معرفی شده در خاتمه آمده است (صص/ ۵۳ - ۵۸). در این کتاب به ترتیب قرن‌ها، ترجمه‌های فارسی قرآن کریم، با ذکر زمان، مترجم و سایر اطلاعات کتاب‌شناختی و مشخصات نسخه‌شناسی به تفصیل آمده است. چنانکه در پیش‌گفتار آمده است ابتدا تعداد فیش‌ها بالغ بر ۲۰۰۰ فیش بود که با حفظ مکررها به ۸۹۵ عنوان رسیده است.

در خاتمه کتاب فهرس فنی از کتاب‌های معرفی شده، مترجمان، کاتبان، واقفان و واقفان زن، نسخه‌های خطی ترجمه‌های معرفی شده از کتابخانه‌ها و آغاز و نمونه ترجمه‌ها آمده است. (صص/ ۶۲۳ - ۷۲۴)

رسیده و امید است جلدهای بعدی نیز به سرعت به سرانجام برسد و در دسترس محققان معارف قرآن گیرد.

فهرستگان نسخه‌های خطی

ترجمه‌های فارسی قرآن کریم

علی صداری خویی، قم: سازمان اوقاف و امور خیریه مرکز ترجمه قرآن مجید به زبان‌های خارجی، ۷۲۴ ص، وزیری (گالینگور)، چاپ اول: ۱۳۸۳/۲۰۰۰ نسخه.

حجت الاسلام و المسلمین آقای علی صداری خویی از محققان پر تلاش عرصه تحقیق و نسخه‌شناسی به شمار می‌روند که تا کنون در این زمینه کتاب‌های فراوانی را به دستداران علم و پژوهش عرضه داشته‌اند.

کتاب حاضر، چنانکه از عنوان آن پیداست فهرستی جامع از نسخه‌های خطی ترجمه‌های فارسی قرآن کریم است که با تحقیقی جامع و کامل توسط محقق ارجمند برای مرکز ترجمه قرآن مجید سازمان اوقاف و امور خیریه تهیه شده است.

در ابتدای این کتاب مقدمه‌ای کوتاه

فضای علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی
تنظیم شده است.

در ۵ فصل نخست به موضوع اصلی
دانش پزشکی یعنی «انسان» پرداخته شده
است که نگرشی است کلی به «کرامت و
شرافت انسان، آفرینش او و حقیقت انسان»
از دیدگاه آیات و احادیث، ۱۰ فصل دیگر
نیز به موضوعات اساسی مورد نیاز
دانشجویان علوم پزشکی اختصاص دارد.

مؤلف این مجموعه کوشیده است تا
نگرشی هر چند کوتاه به نظام تغذیه، سلامتی
و بهداشت در ابعاد مختلف جسمی، روانی،
جنسی، اجتماعی... و نیز نگرشی به بیماری
و بیماری‌های روحی و روانی، و درمان آن از
دیدگاه آیات و احادیث ارائه نماید.

هر یک از فصول پانزده گانه این مجموعه
شامل بخش‌های متنوع پیش گفتار، متن
آیات و احادیث، یادآوری، نکته، و پژوهش
و منابع آن است.

متن کامل این اثر در پایگاه معارف به
نشانی www.maarefsite.com قابل
دسترسی است.

متون اسلامی ویژه رشته‌های علوم پزشکی (ویراست دوم)

دکتر غلامرضا نور محمدی، قم: دفتر نشر
معارف، ۱۶۸ ص، چاپ اول، وزیری (شمیز)/
۵۰۰۰ نسخه.

این اثر تألیف حجت الاسلام دکتر
غلامرضا نور محمدی است که در دو بخش
به سامان رسیده و از سوی مرکز برنامه ریزی
و تدوین متون درسی نهاد نمایندگی مقام
معظم رهبری در دانشگاه‌ها به عنوان منبعی
برای درس متون اسلامی در دانشگاه‌های
علوم پزشکی پیشنهاد گردیده است.

در بخش اول به اجمال مهم‌ترین منابع
اسلامی معرفی شده است که عناوین زیر را
شامل می‌گردد: ویژگی قرآن از زبان قرآن،
نگارش قرآن، تفسیر قرآن و مراحل آن در
دوره‌های مختلف و منابع روایی و علوم
مربوط به حدیث.

بخش دوم با عنوان «گذری کوتاه بر
آموزه‌های دینی» در ۱۵ فصل متناسب با

در آن یادآوری شده است .

در ادامه، در ۱۴ بند برخی ویژگی‌های این طرح و کتاب و نیز ره توشه و راهنمای سفر در ۵ بند و چند سطر توضیحات و در خاتمه روش یادگیری و آموزش در ۷ بند توضیح داده شده است .

سپس عنوان هر شهر در یک صفحه در وسط شکل بیضی قرار گرفته، شهر اول: روخوانی؛ شهر دوم: تجوید؛ شهر سوم: صوت؛ شهر چهارم: مفاهیم؛ شهر پنجم: لحن؛ شهر ششم: ترکیب، شهر هفتم: سبک‌شناسی و در خاتمه کتاب شناسی شهر هفتم و راهنمای واژه‌ها و اصطلاحات آورده شده است .

یادآوری می‌شود که، در چینش صفحات آغازین هر شهر دقت کافی نشده و گاه شروع از صفحه زوج است و گاه از صفحه فرد و گاه بعد از عنوان بدون دلیل دو صفحه سفید گذاشته شده و گاه یک صفحه و نیز در مقابل شماره‌های پاورقی‌ها خط تیره‌های نازیبایی بکار رفته که مناسب است در این موارد نیز دقت کافی بشود .

هفت شهر مروارید

جامع‌ترین راهنمای آموزشی قرآن کریم
علی عزتی، تهران: عابد، ۳۰۰ ص،
چاپ اول، وزیری (شمیز)/ ۲۰۰۰ نسخه .

کتاب حاضر دارای سبکی جدید و ابداعی در آموزش قرآن کریم است و بارویکردی جدید، در هفت مرحله و با شرح و توضیح حدود هزار موضوع برای علاقه‌مندان آموزش قرآن تهیه و تنظیم شده است .

انتخاب نام شهر به خاطر تنوع و گستردگی هر مرحله و نام مروارید به جهت ارزش موضوعات قرآنی و نیز نام مسافر بدان جهت است که انسان‌ها مسافران مسیر الی الله می‌باشند .

در مقدمه کتاب که با عنوان پیش سفر آمده است، ابتدا درباره انتخاب نام شهر، مروارید و مسافر توضیحاتی آمده و علاوه بر آن شیوه کار و آموزش کتاب و علامات استفاده شده